

Razlogi.

Po §-u 49 št. 5 so spori iz rabokupnih pogodeb, kolikor ne zadevajo niti obstoja takšne pogodbe, niti plačila zakupnine, oziroma najemnine, ne glede na svoto spornega predmeta odkazani okrajnim sodiščem. To je izjemna določba od pravila, v §§-ih 49 in 50 j. n. postavljenega, da spori o imovinskopravnih zahtevah spadajo pred okrajna sodišča le tedaj, če 500 gld. ne presegajo. Ako že izločitev tožbá na plačilo najemnin iz izjemne podsodnosti kaže to, kar se v motivih k vladni predlogi izrecno navaja, namreč, da je okrajnim sodiščem le take spore iz zakupnih in najemnih pogodeb odkazati, katerih rešitev zahteva posebno nujnost, tedaj je slično vporabo načela, izrečenega za pristojnost tožbá na plačilo najemnine, smatrati za dopustno za druge zahteve v denarjih, ki izvirajo iz zakupnih ali najemnih pogodeb; to pa tem bolje, ker predpogoj za odškodninske zahteve ni samo neizpolnitev pogodbe, ampak so tudi druge okolnosti, ki pogodbe neposredno ne zadevajo, a se njih presoja pokaže za potrebno.

(Jednaka vrhovnosodna odločba z dne 17. januarja 1899 št. 408 je v ukazniku pravosod. min. št. 35.) K.

Izpred upravnega sodišča.

Ulični napisi v Ljubljani.

C. kr. upravno sodišče je dne 8. marca 1901 k št. 1798 na pritožbi mestne občine ljubljansko proti odločbama c. kr. ministerstva notranjih del od 17. januarja in 22. maja 1900, št. 39.610 in 13.094, zastran samoslovenskih uličnih napisov, po javni ustni razpravi in sicer potem ko je slišalo govor referenta, izvajanja zastopnika občine in protiizvajanja zastopnika ministerstva notranjih del ter zastopnika soudeležencev J. Ph. U. in drugov v Ljubljani, spoznalo za pravo:

Pritožbi se zavrnete kakor neutemeljeni.

Razlogi.

S prvo izpodbijano odločbo od 17. januarja 1900 št. 39.610 ex 1899 je c. kr. ministerstvo notranjih del na rekurz kranjskega deželnega odbora ter J. Ph. U-a in drugov, preklicavši odločbo deželne vlade od 26. oktobra 1899 št. 5568 Pr., na podlagi §-a 84 občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljana od 5. avgusta 1887 dež. zak. št. 22 razveljavilo i odredbo župana deželnega mesta Ljubljane, naj se dvojezični napisi odstranijo in nadomeste s samoslovenskimi, i sklep občinskega sveta od 3. oktobra 1899, ki je to odredbo dodatno odobril, oz. prepovedalo njiju izvršitev, ker je s tem, da se ni oziral na pravomočni odločbi deželnega odbora od 15. avgusta 1894, št. 7419, in od 6. maja 1896 št. 11511 zastran naprave dvojezičnih uličnih napisov, župan, čigar naloga in dolžnost je upoštevati in spolnjevati ukaze predpostavljenega avtonomnega deželnega oblastva, oziroma občinski svet, ki ni pristojen za odobrenje samolastne odredbe županove, ki je z zadevno odločbo deželnega odbora v očitnem protislovju, prekoračil svoj delokrog.

Z drugo izpodbijano ministersko odločbo od 22. maja 1900 št. 13.094, oz. s tako potrjenim razpisom deželne vlade od 21. februarja 1900, št. 755 Pr. se je na podlagi §-a 84 ustavila izvršitev sklepa občinskega sveta od 30. januarja 1900, naj se napravijo vsi javni napisi cest, ulic in trgov ljubljanskih brez izjeme v slovenskem jeziku, ker je ta sklep protiven zgoraj citiranima pravomočnima odločbama deželnega odbora in tudi pravomočnemu ukazu deželne vlade od 24. januarja 1900, št. 357 Pr., s katerim je bil župan obveščen o prvonavedeni ministerski odločbi.

Proti tema dvema ministerskima odločbama sta naperjeni navzočni pritožbi mestne občine ljubljanske, ki se čuti s sistiranjem obeh sklepov občinskega sveta žaljena v svoji prosti samodoločevalni pravici, dočim priznava, da grajana odredba županova formalno ni bila pravilna in da je bila odobrena šele z odnosnim sklepom občinskega sveta.

Upravnemu sodišču je bilo najprvo razmotrivati ugovor J. Ph. U-a in drugov — vsled kojih priziva je ministerstvo izdalo prvonavedeno odločbo — da bi pritožbo mestne občine bilo a limine zavrniti, ker je deželni odbor vsled priziva razveljavil

prejšnji sklep občinskega sveta od 5. junija 1894 zastran samo-slovenskih uličnih napisov, ker je nadalje upravno sodišče pri-poznalo, da je deželni odbor upravičen v to, občinski svet pa je dne 3. oktobra 1899 sklenil odločbo deželnega odbora ne spolniti, torej je politično oblastvo, ki ima po §-u 82 naloga nad-zirati občino, moralo ustaviti ta novi sklep kakor protizakonit.

Toda, če se čuti občina z dejanskim in po njenih nazorih nezakonitim sistiranjem žaljeno v svoji samodoločevalni pravici, ima ravno po §-u 2 zakona od 22. oktobra 1875, drž. zak. št. 36 ex 1876, upravno sodišče razsoditi, ali se je pravica res kršila s protizakonito odločbo ali odredbo. Sodišče tedaj ni moglo smatrati pritožbe za naravnost nedopustno, temuč je moralo pretresavati točke pritožbe.

Mestna občina uveljavlja v pritožbi, da politično oblastvo ni bilo pristojno za meritorno odločbo spornega vprašanja, ali je bil občinski svet z ozirom na razpisa deželnega odbora od 1894 in 1896 še upravičen, na podlagi §-a 26 ljubljanskega občinskega reda v samostojnem delokrogu po prostem samodoločevanju od-rejati in ukrepati, ter da je sistiranje obeh sklepov občinskega sveta tudi popolnoma nezakonito.

Res je sicer in že prejšnja tukajšnja razsodba od 29. de-cembra 1893 št. 4265, ki se stvarno tiče jednakega predmeta, namreč jezikovne uredbe imen ljubljanskih cest, izraža, da spada imenovanje ulic, cest in trgov v obmestju, oz. naprava javnih cestnih napisov, kot stvar, ki se tiče najprvo koristij občine in ki jo lahko opravi in zvrši občina v svojih mejah po svojih močeh, — po §-u 26. ljubljanskega občinskega reda brezdvomno v samostojni delokrog občine, v katerem le-ta, oziraje se na ob-stoječe državne in deželne zakone lahko po prostem samodolo-čevanju odreja in ukrepa. Poleg tega pa spada znanovanje javnih cest, v kolikor služi orientiranju po občinskem ozemlju za promet na cestah, v skrb za varnost in olajšanje prometa, ka-tero citirani § 26 pod točko 2 *lit. b* še izrecno ukazuje občini kot predmet samostojnega delokroga.

Prav tako je res, da je politično oblastvo v stvareh samo-stojnega delokroga samo pristojno za odločevanje o pritožbah radi kršenja ali napačne uporabe veljavnih zakonov (odstavek 2) in za uradno sistiranje sklepov, kolikor se je z njimi prekoračilo

delokrog občine ali pregrešilo proti veljavnim zakonom (odstavek 3).

Slednjič je tudi res in se je priznalo v zgoraj omenjeni razsodbi upravnega sodišča glede sklepa občinskega sveta od 24. junija 1892, zastran samoslovenskih cestnih napisov, ki je bil takrat predmet razprave, da se, ako ni posebnih zakonovih določil, ki bi omejala samodoločevalno pravico občine zastran javnih cestnih napisov, s sklepom, vrejujočim to stvar, samo po sebi ne krši niti obstoječi zakon, niti se ne prekorača delokrog občine. Ako pa hoče pritožba iz teh premis narediti jednak sklep tudi za navzočni konkretni slučaj, je vmes bistven, za presojo stvarnega in pravnega položaja merodajen moment, namreč to, da je bil sklep občinskega sveta od 5. junija 1894 zastran samoslovenskih cestnih napisov, ki je prvotni sklep iz l. 1892. obnovil in generaliziral, prizivnim potom z odločbo deželnega odbora od 15. avgusta 1894, št. 7419 razveljavljen in da je bila pritožba mestne občine ljubljanske proti odločbi s tukajšnjo razsodbo od 8. maja 1895, št. 3262, zavrtnjena kot neutemeljena, da je potem deželni odbor z nadaljno odredbo od 6. maja 1896, št. 11.511 ukazal, naj se njegova pravomočna odločba spolni, in da je vrhu tega občinski svet sam z neizpodbijanim sklepom od 5. januarja 1897 sklenil, nadomestiti sedanje cestne napise z novimi slovensko-nemškimi.

Pri tem stvarnem položaju je jasno, da se je samodoločevalna pravica občinskega sveta, ki je v stvareh samostojnega delokroga prosta, a z obstoječimi državnimi in deželnimi zakoni omejena v tem konkretnem slučaju omejila na tak zakonit način s tem, da je deželni odbor ki je po §-u 84, odst. 1 ljubljanskega občinskega reda pristojen za odločevanje o prizivih proti sklepom občinskega sveta v stvareh samostojnega občinskega delokroga, administrativno končno odločil o zadevnem prizivu, kakor je tudi upravno sodišče zavrnilo pritožbo občine proti tej odločbi, tako da je bil deželni odbor po zakonu upravičen, mestni občini, ki mu je po §-u 79 istega občinskega reda po določilih tega zakona glede samostojnega delokroga neposredno podložna, ukazati, naj njegovo odločbo spolni. To tem bolj, ker je jezikovna uredba imen javnih cest, ki je sama na sebi vsekako splošen upravni čin, z odločbo najvišje autonomne inštanice, ka-

tera je izšla na zakonito dopustno interesno pritožbo občanov proti zadevnemu sklepu občinskega sveta, ustanovičena tako, da je občina i kot podrejena inštanca i kot samostojen pravni subjekt vezana na to odločbo, posebno ker so tudi udeleženi občani dobili pravico zahtevati uredbo, kakoršno je določila odločba.

Vprašanja v pritožbi, ali splošen upravni čin, zlasti upravni čin prostega razsoda zamore postati v tem smislu pravomočen, da bi bil za zmiraj neizpremenljiv, upravnemu sodišču ni bilo razmotrivati, in oziroma tudi ne vprašanja, ali in v koliko ter eventualno pod kakimi modalitetami je moči v teku časa in pri drugačnem stvarnem in pravnem položaju izpremeniti upravni čin, ki je končno ustanovljen po avtonomnih stopinjah. Kajti v navzočem slučaju gre brezdvomno za odločbo, ki se sploh ne da nadalje izpodbijati in ki je v tem smislu gotovo pravomočna ter se je tudi že spolnjevala, in vspričo katere občinski svet zakonito ni bil več upravičen storiti temu protivnega sklepa, oziroma bistveno premeniti s sklepoma od 3. oktobra 1899 in 30. januarja 1900, ki sta predmet današnjega razpravljanja, svoj prejšnji, s to pravomočno odločbo soglašajoči sklep.

Ker sta torej pravkar omenjena sklepa občinskega sveta protivna pravomočni odločbi deželnega odbora od 16. avgusta 1894 ter ukazu od 6. maja 1896, naj se ta odločba spolni, in ker za tegadelj grešita proti zakonovim določilom §-ov 79 in 84 odst. 1 ljubljanskega občinskega reda, je bilo politično oblastvo in v zadnji inštanci ministerstvo notranjih del na podlagi §-a 84, odst. 3 na vsak način poklicano kolikor za sistiranje sklepa občinskega sveta od 3. oktobra 1899 toliko in to še tembolj za sistiranje nadaljnega sklepa od 30. januarja 1900, s katerim se je obnovil in generaliziral prvi, že administrativno končno stistirani sklep, ne da bi bila s tem občina žaljena v svoji prosti samodoločevalni pravici, katero pač zakonito omejujejo omenjena določila občinskega reda samega.

Vsled tega je bilo obe pritožbi zavrnuti kakor neutemeljeni,

—č.

